

Egalitarian Prayer: A Halakhic Exploration

Class #2: Gender and Obligation in *Communal* Prayer

R. Micha'el Rosenberg – rosenberg@hadar.org

Hadar Virtual Beit Midrash
October 25, 2023/10 Marḥeshvan 5784

1. Talmud Bavli Berakhot 7b-8a

אמר ליה רבי יצחק לרב נחמן: מאי טעמא לא אתי מר לבי כנישתא לצלו? אמר ליה: לא יכילנא. אמר ליה: לכנפי למר עשרה וליצלי. אמר ליה: טריחא לי מלתא. - ולימא ליה מר לשלוחא דצבורא, בעידנא דמצלי צבורא ליתי ולודעיה למר. - אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב ואני תפילתי לך ה' עת רצון - אימתי עת רצון - בשעה שהצבור מתפללין... רבי אחא ברבי חנינא אמר, מהכא: הן אל כביר ולא ימאס, וכתיב: פדה בשלום נפשי מקרב - לי כי ברבים היו עמדי. תניא נמי הכי, רבי נתן אומר: מנין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, שנאמר: הן אל כביר ולא ימאס, וכתיב: פדה בשלום נפשי מקרב - לי וגו'...	R. Yitzḥak said to Rav Naḥman, “Why did you not come to the synagogue to pray?” He said to him, “I couldn’t.” He said to him, “You should have gathered ten and prayed.” He said to him, “That would be annoying.” “Then tell the congregational agent to come and tell him when the congregation prays.” He said to him, “Why so much?” He said to him, “As R. Yoḥanan said in the name of R. Shimon b. Yoḥai: ‘What is the meaning of the verse <i>I, my prayer to you, Hashem, at a time of goodwill</i> (Psalms 69:14)? When is a time of goodwill? When the community is praying.’” R. Aḥa b. R. Ḥanina derives it from here: <i>See, God is great and is not contemptuous...</i> (Job 36:5), and it is written: <i>[God] redeems my life in peace from the battle against me, as though there were many with me</i> (Psalms 55:19). So was it also taught [in a <i>baraita</i>]: R. Natan said, “From where do we learn that the Blessed Holy One never despises the prayers of the many? As it is said, <i>See, God is great and is not contemptuous...</i>”
--	--

אמר ריש לקיש: כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל - נקרא שכן רע... ולא עוד אלא שגורם גלות לו ולבניו... ואמר אביי: מריש הוה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בבי כנישתא, כיון דשמענא להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד - לא הוה מצלינא אלא היכא דגריסנא. רבי אמי ורבי אסי אף על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו אלא ביני עמודי, היכא דהוו גרסי.	Reish Lakish said, "Anyone who has a synagogue in their city and does not go in to pray is called a bad neighbor... And not only that, but they cause exile for themselves and their children..." And Abaye said, "Originally, I would study in the house and pray in the synagogue. When I heard that which R. Hiyya b. Ami said in the name of Ulla - 'From the time the Temple was destroyed, the Blessed Holy One has only the four cubits of Halakhah' - I would pray only where I studied." R. Ami and R. Asi, even though there were thirteen synagogues in Tiberias, would pray only between the columns where they studied.
--	---

2. Talmud Bavli Berakhot 47b

מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה... והיכי עביד הכי? והאמר רב יהודה: כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר, "לְעֶלְמָם בְּהֶם תַּעֲבֹדוּ"... לדבר מצוה שאני. מצוה הבאה בעבירה היא! מצוה דרבים שאני. ואמר רבי יהושע בן לוי: לעולם ישכים אדם לבית הכנסת כדי שיזכה וימנה עם עשרה הראשונים...	It happened that R. Eliezer entered the synagogue and did not find ten, so he freed his slave and rendered him the completion of the ten... How could he act thus? Did not Rav Yehudah say, "Anyone who frees his slave transgresses a positive commandment, as it said, <i>Forever treat them as slaves?!...</i>" For a <i>mitzvah</i> it is different. [But] it is a <i>mitzvah</i> that is performed through a transgression! A <i>mitzvah derabbim</i> is different. And R. Yehoshua ben Levi said, "A person should always get up and go early to the synagogue in order to merit and be counted with the first ten"...
--	--

3. Talmud Bavli Pesahim 46a

אמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש: לגבל ולתפלה ולנטילת ידים - ארבעה מילין.	R. Abbahu said that R. Shimon b. Lakish said, "For kneading, and for prayer, and for washing hands-four <i>mil</i>."
--	---

4. Rabbeinu Hananel, ad loc

...ולתפלה כגון שצריך להתפלל ויש לפניו מים ליטול ידי...וכן לא יתפלל ולא יאכל עד שיגיע למים ויטול ידי:	... "And for prayer." For example, if one needs to pray, and they have in front of them water to wash their hands...And so too, one should not pray nor eat until they arrive to water and will wash their hands.
--	---

5. Rashi, ad loc

וכן לתפלה, אם מהלך אדם בדרך ובא עת ללון ולהתפלל, אם יש בית הכנסת לפניו ברחוק ארבע מילין הולך ומתפלל שם ולן שם.	"And so, too, for prayer." If a person is traveling along the way and the time comes to sleep and to pray, if there is a synagogue ahead within a distance of four <i>mil</i> , then one should go on and pray there and sleep there.
--	---

6. Rambam, Mishneh Torah, Laws of Prayer 8:1, 3

תפלת הציבור נשמעת תמיד ואפילו היו בהן חוטאים אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הציבור, ולא יתפלל ביחיד כל זמן שיכול להתפלל עם הציבור, ולעולם ישכים אדם ויעריב לבית הכנסת שאין תפלתו נשמעת בכל עת אלא בבית הכנסת, וכל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו מתפלל בו עם הציבור נקרא שכן רע.	Communal prayer is always heard, and even if there were sinners among them, the Blessed Holiness does not reject the prayers of the many. Therefore, a person should connect themselves to the community, and should not pray alone, whenever they could pray with a community. And a person should always arrive early and stay late at the synagogue, because only in synagogue is prayer always heard. And anyone who has a synagogue in their city and does not pray there with the community is called a bad neighbor.
בית המדרש גדול מבית הכנסת, וחכמים גדולים אף על פי שהיו להם בעירם בתי כנסיות הרבה לא היו מתפללין אלא במקום שהיו עוסקין שם בתורה והוא שיתפלל שם תפלת הציבור.	A <i>beit midrash</i> is greater than a synagogue, and great sages, even though they had in their cities many synagogues, they would pray only where they engaged in Torah. And this is provided there was communal prayer there.

7. Maharil, Laws of Eruvei Hatzeirot

תנן אין מניחין עירוב תחומין רק לסמוך עליו לילך לדבר מצוה כגון לבית האבל או לבית המשתה. אמר מהר"י סג"ל דלא ראה בשום פוסק שמותר לערב תחומין לילך לבה"כ כדי להתפלל בעשרה רק בסמ"ק ובספר אגודה. א"ל הר"ר איקא ולא יהא פחות מבית המשתה, א"ל הרב להתפלל בעשרה אינה כ"כ מצוה דיכול לכוון תפלתו בביתו, דלא אשכחן אשר הצריכו חכמים להתפלל בי'.	It is taught: "An <i>eruv teḥumin</i> may be prepared only to rely on it for a mitzvah, such as to go to a house of mourning or to a wedding celebration." [Maharil] said that he did not see in any authority that it is permitted to make an <i>eruv teḥumin</i> to go to synagogue in order to pray with ten, except for the Semak and the Agudah. Rav Ika said to him, "And should it be of less status than a wedding?" He said to him, "To pray with ten is not truly a mitzvah, because one can direct one's prayer in one's house, for we do not find that the sages required one to pray with ten."
---	---

8. Responsa Tashbetz 1:90

...שחובת צבור היא להתפלל בעשר' אבל אם יש שם יותר מעשרה כל אחד יכול לומר לו והלא יש עשרה חוץ ממני וא"כ הריני יכול להשמט מלבא אצלך באותה שעה.	...For it is a communal obligation to pray with ten, but if there are more than ten, each one can say, "Are there not ten without me? And if so, I can refrain from coming to join you at that time..."
--	--

9. Shulhan Arukh OH 90:9, 16

ישתדל אדם להתפלל בב"ה עם הציבור... ההולך בדרך והגיע לעיר ורוצה ללון בה, אם לפניו עד ד' מילין מקום שמתפללים בי', צריך לילך שם; ולאחריו, צריך לחזור עד מיל, כדי להתפלל בי'.	A person should strive to pray in synagogue with the community... One who is traveling on the road and arrives in a city and wants to sleep there: If in front of them, within four <i>mil</i>, there is a place where they are praying with ten, then one must go there. And behind them, one must go back up to a <i>mil</i>, so as to pray with ten.
--	---

10. Magein Avraham ad loc

...איתא בגמ' פ' שלשה שאכלו דר"א שחרר עבדו להשלימו לעשרה... וכתב הרא"ש אלים עשה דרבים דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל דהיינו עשה דמקדשין השם בעשרה ברבים ואפי' הוי מילתא דרבנן כגון לשמוע קדושה וברכו... אפ"ה דחי עשה דיחיד... ובפ' אלו מגלחין כ' דדוקא היכי דזיכא רבים כגון הכא מקרי עשה דרבים...	...It is in the gemara...R. Eliezer freed his slave to complete the ten...And the Rosh wrote that an <i>aseh derabbim</i> is stronger, as it is written, <i>I will be sanctified amidst the Jewish people</i>, i.e. the positive commandment of sanctifying the Name with ten, in public—and even if it is a rabbinic matter, such as hearing <i>kedushah</i> and <i>barekhu</i>...Even so, it overrides the individual positive commandment... And in the chapter <i>Eilu Megalehin</i>, he wrote that specifically in a case where one empowered many, such as here, that it is called an <i>aseh derabbim</i>...
---	---

11. Mishnah Berurah, ad loc

(נ) אם לפניו - דוקא בדרך ההולכת לפניו שבלא"ה יצטרך לבסוף לילך שם [מב] אבל בצדדין דינו כמלאחריו: (נב) ולאחריו וכו' - ...והיושב בביתו דינו כמלאחריו ע"כ הדר בישוב תוך מיל למקום שמתפללין בעשרה צריך לילך בכל יום בבוקר להתפלל בעשרה אבל לא בערב כי א"צ לילך בלילה בדרך בשביל מנין וזה הסעיף הוא תוכחת מגולה לאותן האנשים שהם בעיר ומתעצלים לילך לבהכ"נ להתפלל מנחה ומעריב:	50. "If in front of them." Specifically on the path that goes before them, such that they will otherwise need to go there. But to the side, the law is like behind them. 52. ...And one at home, their rule is like traveling backwards. Therefore, one who lives in a settlement within a <i>mil</i> of a place where they pray with ten must go ever day in the morning to pray with ten. However, not at night, because in the evening they do not need to travel at night for a <i>minyan</i>. And this paragraph is an explicit rebuke to those men/people who are in a city and are too lazy to go to synagogue to pray <i>minhah</i> and <i>maariv</i>.
---	--

12. Arokh Hashulhan, ad loc

וכן הדר בשוב תוך מיל למקום שמתפללין בעשרה – חייב לילך בכל יום בוקר וערב להתפלל בציבור... ופשיטא שלא ישכים אדם לילך בדרך לדבר הרשות מעיר שיש שם בית הכנסת, ואפילו ילך קודם אור הבוקר. וזה שאין אנו נזהרין בזה, משום שאנו הולכין בדרך לפרנסתינו. ונחשב זה לדבר מצוה, שהרי מצוה לפרנס אשתו וזרעו... והטעם בזה: דתפילה בציבור אף על פי שהיא דרבנן – מצוה גדולה היא. דלבד תפילה בציבור עוד יש בה קדושה, וקדיש, ו"ברכו"... וזהו לתלמיד חכם. אבל מי שאינו תלמיד חכם – טוב יותר שיתפלל בבית הכנסת. חדא: משום "רוב עם". ועוד: דהוא המקום המיוחד לתפילה...	And so too one who lives in a settlement within a <i>mil</i> of place where they pray with ten—they are obligated to pray with the community every day, morning and night... And certainly a person should not get up early to go to travel from a city that has a synagogue for an optional matter, even if they go prior to morning. And the fact that we are not careful about this, it is because we travel for our sustenance. And this is considered a mitzvah-matter, because it is a mitzvah to sustain one's wife and offspring... And the reason for this is that communal prayer, even though it is [only a] rabbinic [obligation], it is a great mitzvah. For in addition to communal prayer, there is also in it <i>kedushah</i>, and <i>kaddish</i>, and <i>barekhu</i>... But [the intervening material about leniencies for a scholar] is true only for a scholar. But someone who is not a scholar, it is better for them to pray in the synagogue. 1) Because of <i>With many people [is the sovereign's glory]</i>. 2) Because it is a place set aside for prayer...
--	---

13. Rav Moshe Feinstein, Iggerot Moshe OH 2.27

אם ת"ח רשאי להתפלל ביחידות באשר שרוצה ללמוד בזמן מאוחר בלילה ויקשה לפניו לקום להתפלל בצבור... הנה להתפלל בעשרה הוא חיוב מצוה על האדם ולא רק הדור ומעלה בעלמא דהא לפרש"י פסחים דף מ"ו וחולין דף קכ"ב מחוייב לילך עד ד' מילין כשהוא לפניו בהולך בדרך אף שטוב לפניו יותר ללון כאן, וגם מחוייב לחזור לאחוריו עד מיל ונפסק כן בש"ע סימן צ' סעיף ט"ז,	If a rabbinic scholar is permitted to pray alone, since they want to study late at night, and it will be difficult for them to wake up to pray with the community... Behold, to pray with ten is an obligatory commandment on a person, and not merely adornment and mere increased quality. For according to Rashi on Pesahim...one is obligated to walk up to four <i>mil</i> when it is in front of them, even though it would be preferable for them to sleep there, and they are also obligated to go backwards up to a <i>mil</i>. And so was ruled in the Shulhan Arukh 90:16.
---	---

ומזה מובן שעד מיל מחוייב לילך אף כשהוא בביתו ומפורש כן בערוך השלחן סעיף כ' ובמ"ב ס"ק נ"ב. ובעצם היה מסתבר כשהוא בביתו לחייבו גם יותר ממיל דבדרך הקלו שלא לחזור לאחוריו יותר ממיל מפני הצורך שיש לו לבא למקום שהולך לשם, וגם שהוא רק עראי, אבל כשהוא בביתו אין טעם להקל לו... אך לא ידוע איזה שיעור דאין למילף מד' מילין ... ולכן אולי משום שלא הוזכר שיעור ליושב בביתו אין להחמיר ביותר ממיל... עכ"פ כיון שחזינן שצריך לטרוח הרבה מוכרחין לומר שהוא חיוב מצוה על האדם להתפלל בעשרה, ומה שלא חייבו אף לטרוח טובא הוא משום דאף במ"ע דאורייתא איכא שיעורים... ואין לדייק מלשון ישתדל אדם להתפלל בביהכ"נ עם הצבור שבסעיף ט' /ס"י צ' /לומר שהוא רק מעלה בעלמא, דגם על חיוב שייך לשון זה... ואף שבגמ' ברכות דף ח' איתא שהוא משום דבצבור נשמע ומתקבל התפלה...מסתבר שזה עצמו עושה החיוב... ובעצם אני רואה שיש כאן בטול תורה דיכול לסדר סדר למודו באופן שלא יתבטל מתפלה בצבור...	And from this it is understood that even when one is home, one is obligated to go up to a <i>mil</i>. And such is explicit in the Arokh Hashulhan...and Mishnah Berurah. And actually, it would make sense, when one is at home, to obligate them even more than a <i>mil</i>, because while traveling they were lenient not to go backwards more than a <i>mil</i>, because of the need to retrace one's steps, and also because it is an irregular occurrence. But when one is at home, there is no reason to be lenient... But it is not known what the amount is, because one cannot derive from four <i>mil</i>... And therefore, perhaps since no amount was mentioned for one sitting at home, one should not be more stringent than a <i>mil</i>... Nonetheless, since we see that one must exert great effort, one must say that it is an obligatory mitzvah on a person to pray with ten. And the fact that they did not obligate one to exert even greater effort, is because even with a biblical commandment, there are limits/amounts... And one cannot derive from the language of "a person should strive to pray in synagogue with the community" in paragraph 9 that it is a mere improvement, because this language is relevant to an obligation as well... And even though in Bavli Berakhot 8 it says that it is because in community prayer is heard and received...it makes sense that this is the very reason for the obligation!... And actually, I do not see that there is a loss of Torah in this case, because they could arrange their studies in such away so as not to lose communal prayer...
---	---

14. R. Yaakov Reischer, Responsa Shevut Yaakov 3:54

נשאלתי מישוב אחד שבעל הבית אחד יש לו חדר בתוך ביתו והניח ליכנס הצבור בתוך החדר אנשים לחוד ונשים לחוד להתפלל ועכשיו נולד קטטה גדולה בין בע"ה עם אחד מאנשים ואשתו שרגילין לבוא לבה"כ שלא יבואו עוד לבה"כ... ופסקתי שלא יוכל לאסור מספיקא על אחד מן הקהל להסתפח מנחלת ה' אבל על אשתו המתחלת תמיד במריבה יוכל לאסור עליה שלא תבא לבה"כ כלל כי אע"פ שהאשה ג"כ מחויבת בתפלה כמבואר בא"ח סי' ק"ו מ"מ כיון שהאשה אינה מצוה כלל להתפלל בעשרה ואינה מצטרפת למנין ולא לקדושה כלל כדאמרינן "אשה בעזרה מנין?" ו"בתולה ציילנית מבלי עולם" ע"ש בסוטה דף כ"ב וכבר כתב המ"א... לכן נ"ל דיכול למחו' בידה עד שיפייסו וימחול זה לזה כי הנשי' עלולת להרבה בקטטות ומריבות וכן דנתי למעשה.	I was asked by a certain settlement regarding a homeowner who had a room in his house, and he had given permission to the community to enter into that room, men and women separately, to pray. And now, a great dispute had come about between the homeowner and one of the men and his wife who were accustomed to go to this synagogue that they should no longer go to the synagogue... And I ruled that he could not forbid one of the members of the community from joining onto the Hashem's portion. But regarding his wife, who was always starting arguments, he could forbid her that she should not go to the synagogue at all, because even though women are obligated in prayer...nonetheless, since women are not at all commanded to pray with ten, and they do not count toward the minyan, nor for <i>kedushah</i> in any way, as we say, "What would a woman be doing in the Temple Court?" (bKid 52b) and "A young woman who prays [excessively] destroys the world" (see Sotah 22), and the Magein Avraham has already written... Therefore it seems to me that he can prevent her until they reconcile and forgive each other, for women are likely to bicker and fight a lot. So have I ruled...
--	--

15. R. Eliyahu Ragoler, Yad Eliyahu, Pesakim 1:7

שאלה: אם יש באיזה בית הכנסת קטן או מנין של ששה או שבעה אנשים שלא התפללו ושלשה התפללו, ונמצא שא"א לקיים רק מצות קדיש וברכו וקדושה, אבל אין זה עולה לתפלה בציבור כי אם בעשרה ממש... אכן נסתפק לי לכאורה אם יש בבית הזה ג' נשים שמתפללים אם יש לצרף הנשים עמהם, אם נחשבת תפלת הנשים בכלל הציבור? ונראה לי לפשוט מהא דאמר... תשעה ועבד מצטרפין, ומקשה מעובדא דר"א דשחרר עבדו, ומתרץ תרי הוי חסר, ושחרר אחד וצירף אחד עיין שם, והשתא אי אמרת דתפלת נשים אינם בכלל תפלת הציבור כמו דלא מצטרפין אותם לקדיש ולקדושה, אם כן הוה ליה לתלמודא לשנויי דלכן שחרר עבדו בכדי להתפלל בציבור— דהא אשה ועבד שקולין לענין צירוף וחיוב מצוות עשה... אלא על כרחך דתפלת נשים ועבדים מצטרפים לתפלת הציבור, ולא היה צריך ר"א לשחרר עבדו בשביל זה.	Question: In a small community, when there are only six or seven men who have not prayed and three who have, one can only fulfill the mitzvah of <i>kaddish</i>, <i>barekhu</i> and <i>kedushah</i>, but praying in such a group does not count as public prayer unless there are actually ten...What I am unsure about is what if there are three women in this house praying, do the three women join with them such that the prayer of the women is considered part of the community? It seems to me we can answer this from the fact that it says..."Nine and a slave join [to make a minyan]," and then it challenges this point from the case of R. Eliezer, who freed his slave, and then resolves by saying that two [participants] were lacking, and so he freed one and counted the other. Now, if you claim that the prayer of women is not a part of the public prayer, just as they are not joined to the minyan for <i>kaddish</i> and <i>kedushah</i>, then the Talmud should have answered that R. Eliezer freed his slave in order to have public prayer—given that a woman and a slave have the same status with respect to joining a minyan and in their obligations in positive commandments... rather it must be that the prayer of women and slaves counts towards public prayer, and R. Eliezer had no need to free his slave for this purpose...
--	--

16. R. Yaakov Ariel, Be'aholah shel Torah 2.27

ואם כי אשה חייבת בתפילת המוסף, אך השאלה היא אם היא חייבת להתפלל בציבור דוקא... מיהו נראה שגם אשה חייבת להתפלל בציבור, שנאמר "הן קל כביר ולא ימאס"... ועדיין י"ל שהאשה יכולה להתפלל מוסף עם הציבור ושחרית אחרי מוסף.	But even if a woman is obligated in the musaf prayer, we must still address the question of whether she is obligated specifically to pray with the community... However, it seems that a woman is also obligated to pray communally, as it is said, <i>See God is mighty, but not contemptuous...</i> [Therefore,] a woman who arrived late should pray musaf with the community and then pray shaharit after musaf...
--	--

